

устранённых 61 человек повторно совершил преступление, что на 8% меньше (согласно международным стандартам рецидив меньше 20% считается хорошим показателем). Также по данным за 2016 год, в процессе действия договора повторное преступление совершили только 6 несовершеннолетних, что считается положительным показателем. Таким образом, целью этой программы является предотвращение как можно большего факта повторного совершения преступлений. На этом этапе с участием международных экспертов осуществляется разработка той методологии, на основании которой должны быть установлены показатели повторного совершения преступлений. Надеемся, что будущие статистические показатели будут соответствовать целям и содержанию данной программы.

Использованная литература

1. Закон Грузии „Кодекс о правосудии в отношении несовершеннолетних“ Тбилиси, 2015.
2. Уголовный процессуальный кодекс Грузии . Тбилиси, 2009.
3. Морис Шаликашвили, Гиви Миканадзе . Правосудие в отношении несовершеннолетних. Второе издание. Тбилиси, Фрайбург, Страсбург. 2016(на груз. языке).
4. З. Цулая. Криминология. Тбилиси.2005.(на груз. языке).
5. Долгова А.И. Социально-психологические аспекты преступности несовершеннолетних. М. 1981.
6. Шахович Н.В., Доеки И.В., Церматен Ж. Права ребёнка в международном праве. Берн 2012. (на груз. языке).
7. Гамильтон К. Руководящие указания законодательной реформы правосудия в отношении несовершеннолетних. Тбилиси, 2011.(на груз. языке).
8. Schneider, H. I., Kriminologie. Berlin/newyork 1987.
9. Kaiser, C. Jugendrecht und Jugendkriminalität. Weinheim. 1973.
10. Конвенция ООН о правах ребёнка . 20 ноября 1989 год.
11. Минимальные стандартные правила Организации Объединённых Наций, касающиеся отправления правосудия в отношении несовершеннолетних(Пекинские правила), 1985 г.29 ноября.
12. Морис Шаликашвили „Уголовно-правовые, криминологические и психологические аспекты убеждения и медиации несовершеннолетних“, 2013 г. (на груз. языке).

Konrad Wiączek

student na kierunku prawo

Uniwersytet Warmiński – Mazurski w Olsztynie

PRZESTĘPSTWA W ŚWIETLE NOWEGO KODEKSU KARNEGO UKRAINY

Jednym z fundamentalnych zadań państwa jest walka z przestępczością. W celu jego realizacji, państwo określa granicę między dozwolonym a niedozwolonym czynem, przede wszystkim poprzez tworzenie przepisów, zabraniających określonych zachowań bądź zaniechań pod groźbą zastosowania surowych działań karnych – kary. Na Ukrainie enumeratywny katalog takich działań (zaniechań) zawarty został w usystematyzowanym akcie prawnym – Kodeksie karnym [1].

Od momentu wejścia w życie nowego kodeksu karnego Ukrainy z 5 kwietnia 2001 roku rozpoczęła się praca nad jego oceną, sprawiedliwym stosowaniem oraz dalszym doskonaleniem. Nowy kodeks karny Ukrainy w porównaniu do poprzedniego, zmienił znaczną liczbę instytucji karnoprawnych, jednocześnie wprowadzając cały szereg nowych przepisów regulujących odpowiedzialność karną. Wśród nich na szczególną uwagę zasługuje rozwiązanie kwestii klasyfikacji przestępstw [2, s. 31].

Kodeks karny jest aktem normatywnym, który obejmuje niemal wszystkie zagadnienia prawa karnego materialnego oraz zawiera jego regulację.

Treść art. 1 tego kodeksu określa jego zadania.

- „Kodeks Karny Ukrainy ma za zadanie zabezpieczenie prawne ochrony praw i swobód człowieka i obywatela, własności, porządku społecznego i bezpieczeństwa społecznego, środowiska, ustroju konstytucyjnego Ukrainy od przestępstw, zabezpieczenie pokoju i bezpieczeństwa społecznego, a także zapobieganie przestępstwom”.

- „W celu osiągnięcia tego zadania Kodeks Karny Ukrainy określa jakie działania społecznie niebezpieczne są przestępstwami i jakie kary stosuje się wobec osób je popełniających”[4].

Klasyfikacja przestępstw oznacza ich podział na grupy w zależności od odpowiedniego kryterium. Równią się one pomiędzy sobą zarówno cechami „wewnętrznymi” (takimi jak: treść, dobra prawne chronione przez ustaw, sposoby popełnienia, społeczna szkodliwość czynu, wina), jak i zewnętrznymi, a mianowicie zawartą w ustawie sankcją i jej rozmiarem [2, s. 31-32].

Klasyfikacja ta została określona w art. 12 Kodeksu Karnego Ukrainy który brzmi następująco:

1. „W zależności od stopnia wagi przestępstwa dzielone są na przestępstwa niewielkiej wagi, średniej wagi, ciężkie i szczególnie ciężkie.

2. **Przestępstwem o niewielkiej wadze** jest przestępstwo, za które przewidziano karę w formie pozbawienia wolności na okres nie dłuższy niż lat 2 lub inną mniejszą karę.

3. **Przestępstwem średniej wagi** jest przestępstwo, za które przewidziano karę w formie pozbawienia wolności na okres nie dłuższy niż lat 5.

4. **Za przestępstwo ciężkie** uważa się przestępstwo, za które przewidziano karę w formie pozbawienia wolności na okres nie dłuższy niż lat 10.

5. **Szczególnie ciężkim przestępstwem** jest przestępstwo, za które przewidziano karę w formie pozbawienia wolności na okres ponad 10 lat lub dożywotne pozbawienie wolności” [4].

Z treści tego przepisu możemy wnioskować, że podstawą klasyfikacji jest tu kryterium materialne. Natomiast formalnym kryterium omawianej klasyfikacji jest rodzaj sankcji, czyli rozmiar kary pozbawienia wolności [2, s. 34].

Wiek sprawcy określa rodzaj i wysokość orzekanej w stosunku do niego kary. Ukraiński Kodeks karny przewiduje szereg kar, które wymierza się z uwzględnieniem wieku sprawcy, jako czynnika wpływającego na ich wymiar.

W treści art. 22 § 1 wyżej wskazanego kodeksu wprost wskazano, że odpowiedzialności karnej podlegają osoby, które w momencie popełnienia czynu osiągnęły lat 16. Ukraińskie prawo karne określa ten wiek „ogólnym wiekiem odpowiedzialności karnej”. W § 2 powołanego przepisu określony został tzw. „obniżony wiek odpowiedzialności karnej” – 14 lat – za odrębne, wprost wskazane przez ustawę przestępstwa [1].

Do tych przestępstw zaliczamy m.in. :

- zabójstwo umyślne
- zamach na życie działacza państwowego lub cywilnego, pracownika organu bezpieczeństwa, funkcjonariusza milicji i służby celnej lub żołnierza, sędziego, ławnika społecznego lub przysięgłego w związku z pełnieniem przez nich funkcji związanej z sądownictwem, obrońcy lub pełnomocnika – w związku z działalnością związaną z pomocą prawną, przedstawiciela innego kraju
- umyślny ciężki uszczerbek na zdrowiu
- umyślny średni uszczerbek na zdrowiu
- dywersja
- bandytyzm
- akt terrorystyczny
- wzięcie zakładnika
- gwałt
- wymuszenie innej czynności seksualnej [1].

Osoba w wieku od lat 14 nie odpowiada za przestępstwo, dla którego ustanowiono odpowiedzialność karną od 16 roku życia, nawet jeżeli brała w nim udział jako współuczestnik[1]. W tych przypadkach osoba w wieku od 14 do 16 lat może ponosić odpowiedzialność tylko wtedy, kiedy spełnia przesłanki przestępstwa, za które ustawa przewiduje odpowiedzialność karną od 14 roku życia. W wielu przypadkach odpowiedzialność karna jest możliwa tylko za przestępstwa, którego dopuściła się osoba pełnoletnia, czyli osoba, która osiągnęła wiek lat 18, ponieważ specyfika tych przestępstw powoduje, że nie mogą być one popełnione przez nieletnich (zaangażowanie nieletniego do brania udziału w działalności przestępczej, większość przestępstw wojskowych). Przewidziane ustawodawstwem karnym Ukrainy odrębne rodzaje kar, wymierzone w stosunku do wyżej opisanych podmiotów, tworzą pewien system, określony w art. 51 Kodeksu karnego, stanowiący jurystyczną bazę, na której opiera się działalność sądów w zakresie stosowania kar [1].

Zawiera on 12 rodzajów kar są to:

- Grzywna
- Pozbawienie sprawcy specjalnego stopnia wojskowego, rangi, tytułu lub klasy kwalifikacyjnej
- Pozbawienie prawa do zajmowania określonego stanowiska lub prowadzenia określonej działalności
- Kara prac społecznych,
- Prace poprawcze
- Kara ograniczenia służbowego dla żołnierzy
- Konfiskata mienia
- Areszt
- Ukraiński termin kary ograniczenia wolności
- Karę umieszczenia żołnierza w batalionie dyscyplinarnym
- Pozbawienie wolności na określony okres czasu
- Kara dożywotniego pozbawienia wolności [1].

Zgodnie z art. 64 § 2 Kodeksu karnego Ukrainy kara dożywotniego pozbawienia wolności nie może być wymierzona na w stosunku do osób, które popełniły przestępstwo przed ukończeniem 18 lat lub po ukończeniu 65 lat, kobiet, które były ciężarne w czasie popełnienia przestępstwa lub wymierzania kary przez sąd [4].

System karny, ustanowiony w ustawodawstwie Ukrainy, zgodnie z postanowieniami Konstytucji, nie przewiduje kary śmierci ani kar, które poniżają lub naruszających nietykalność cielesną skazanego [3].

W Ukraińskim Kodeksie Karnym podobnie jak w Polskim uszeregowano kary od najłagodniejszej do najsurowszej.

Ze względu za sposób wymierzania kary zostały podzielone w art. 52 wyżej wspomnianego kodeksu na trzy grupy: zasadnicze (§ 1), dodatkowe (§ 2) oraz kary, które można wymierzać zarówno jako zasadnicze jak i dodatkowe (§ 3). Charakterystyczność tych kar polega na tym, że zgodnie z art. 52 § 4 Kodeksu karnego Ukrainy, za jedno przestępstwo może być wymierzona wyłącznie jedna kara zasadnicza, przewidziana w sankcji artykułu Części szczególnej Kodeksu karnego. do grupy kar zasadniczych należą: prace społeczne, prace poprawcze, ograniczenia służbowe dla żołnierzy, areszt, ograniczenie wolności, umieszczenie żołnierza w batalionie dyscyplinarnym, pozbawienie wolności na czas określony, kara dożywotniego pozbawienia wolności [1].

Kary dodatkowe są odpowiednikiem polskich środków karnych stosuje się je wyłącznie wtedy, gdy sąd wymierzył pewien rodzaj kary zasadniczej, z którą równocześnie orzeka karę dodatkową. W odróżnieniu od kar zasadniczych, za jedno przestępstwo sąd ma prawo wymierzyć nie tylko jedną, a kilka dodatkowych kar jednocześnie. Należą do nich: pozbawienie sprawcy specjalnego stopnia wojskowego, rangi, tytułu lub klasy kwalifikacyjnej, konfiskata mienia[1].

Podsumowując, w nowym Kodeksie karnym Ukrainy usunięto z katalogu kar karę śmierci, karę dożywotniego pozbawienia wolności przewidziano jako alternatywną dla kary pozbawienia wolności na czas określony i wyłącznie za szczególnie ciężkie przestępstwa przeciwko życiu. Natomiast pojawiły się prace społeczne, służbowe ograniczenia dla żołnierzy, areszt i ograniczenie wolności. Dzięki takiemu zabiegowi poszerzony katalog kar w nowym systemie karnym Ukrainy daje szerokie możliwości wyboru kary, kierując się na jej indywidualizację w stosunku do konkretnego sprawcy czynu zabronionego.[1]

Bibliografia

1. K. Litwin, PRAWO KARNE UKRAINY – SYSTEM I RODZAJE KAR, http://www.litwin.rzeszow.pl/katarzyna-litwin-prawo-karne-ukrainy-system-i-rodzaje-kar/#_ftn13 (dostęp 30.05.2018r).
2. O. Gorbata, *Klasyfikacja przestępstw według nowego kodeksu karnego Ukrainy*, Lublin 2003/2004.
3. Ustawa z dnia 28 czerwca 1996 roku, Konstytucja Ukrainy.
4. Ustawa z dnia: 05-04-2001r. Kodeks Karny Ukrainy.

Zuzanna Załuczowska
studentka IV rok Prawa WPIA UWM

WYKONYWANIE KAR POZBAWIENIA WOLNOŚCI W POLSCE I NA UKRAINIE

Katalog kar w Polsce i na Ukrainie

Katalog kar za przestępstwa i występki został uregulowany w art. 32 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku Kodeks karny[1, Dz.U.2017.2204 t.j.]. Zgodnie z treścią tegoż przepisu karami są grzywna, ograniczenie wolności, 25 lat pozbawienia wolności oraz dożywotnie pozbawienie wolności. Najsurowszą karą o charakterze